

Téma:

A tudományos kutatással, kutatás-fejlesztéssel és innovációval összefüggő programok és projektek koordinálása az NFK illetve a Miniszterelnökség szervezeti keretein belül

Időszak:

2012. szeptember

Dátum:

2012. szeptember 4.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
Gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖMÖRÖSÉNYEK, TÁRSASÁGOK ÉS SZAKÉRTŐI ELEMZÉSEK

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	3
2. Előzmények	4
2.1. Innovációs feladatok koordinálásának szükségessége, az NKIT létrehozása	4
2.2. A Nemzeti Kutatási és Innovációs Tanács működésének tapasztalatai	5
2.3. A koordinációs testület iránti új igények	6
3. A koordinációs tanács létrehozása a Miniszterelnökségen belül	7
3.1. A felhatalmazás, működés jogszabályi keretei.....	7
3.2. A Tanács tagjai	8
3.3. A tanács működési modellje	9
Jogállás	9
Javaslat a feladatok pontos körülhatárolására	9
Javaslat a tagságra	9
Javaslat a Működésre.....	10
Javaslat szakértői munkacsoportokra és azok feladataira	10
Javaslat a Titkársági feladatokra	10
3.4. Titkársági feladatok ellátása	11
4. Szükséges lépések	13

1. Vezetői összefoglaló

A kutatás-fejlesztési és innovációs feladatok az államigazgatás intézményrendszerén belül széttagoltan vannak jelen, miközben komoly feladatok állnak a területek gazdái előtt (források felhasználása, stratégia-alkotás). A feladatok összehangolt koordinációjára van szükség, hogy a rendelkezésre álló forrásokat a különböző szereplők konszenzuson alapuló stratégiája mentén tudja az ország felhasználni. Rövid távon a hazai és uniós források felhasználásának hatékony felhasználása érdekében szükséges egy hatékony és megfelelő felhatalmazással, aktív titkársági támogatással rendelkező tanács létrehozása. Fontos szempont továbbá, hogy a következő uniós tervezési időszakban a hangsúly már nem a „hard” infrastruktúrafejlesztéseken lesz, a versenyképesség javításának sokkal hangsúlyosabb eszköze lesz az innováció és kutatás-fejlesztés támogatása.

A korábban működő Nemzeti Kutatási és Innovációs Tanács (Tanács) legfontosabb eredménye, hogy a különböző területek szereplőit sikerült egy asztalhoz ültetni, az egyeztetések formális keretet kaptak, a szereplők közti aktív kommunikáció megvalósult, a tudás, felhatalmazott tapasztalatot sikerült a kormányzati munka támogatására használni. A Tanács állásfoglalásai ugyanakkor nem jutottak el a számon kérhető döntések meghozataláig, a titkárság pedig nem töltött be aktív szerepet, a Tanács tagjait nem mindig tudta a kormány számára fontos kérdések megvitatására, megválaszolására ösztönözni.

A Tanácsban a szereplők körét kell újradefiniálni, meghatározni a szavazati joggal rendelkező, szavazati joggal nem rendelkező tagokat. Továbbá a Tanács mellett működő Titkárságot fel kell hatalmazni a kutatás-fejlesztés és innováció területén mozgó egyéb intézményi szereplők véleményének becsatornázására. Erős Tanács elnökre és felkészült és megfelelő felhatalmazással bíró Titkárságra van szükség.

A Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság mellett olyan javaslattevő Tanács felállítására van szükség, amely a kutatás-fejlesztés és innováció meghatározó szereplőinek véleményét, megoldási javaslatait fogalmazza meg a Kormánybizottság által feltett kérdésekre. Fontos szempont, hogy a Tanács esetleges döntésképtelensége ne akadályozza a Kormánybizottság működését.

Szükségesnek tartjuk hangsúlyozni, hogy az innováció és kutatás-fejlesztés területén is fontos az állandóság. A terület kormányzati irányítási struktúrája sokat változott az utóbbi években. A piaci és intézményi szereplők stabilitást várnak, amely egy hosszú távon kiszámíthatóan működő Tanács felállításával garantálható.

2. Előzmények

2.1. Innovációs feladatok koordinálásának szükségessége, az NKIT létrehozása

A Nemzeti Kutatási és Innovációs Tanács létrehozásának legfontosabb mozgatórugója az intézményrendszer széttagoltsága, illetve az abból következő koordinációs igény volt. A vonatkozó jogszabályok¹ alapján a K+F-hez és innovációhoz kapcsolódó feladatok a következő módon oszlanak meg a különböző tárcák között:

- a kutatás–fejlesztés és technológiai innovációért a nemzetgazdasági miniszter;
- a fejlesztéspolitikáért, a fejlesztési célelőirányzatok kezeléséért, szabályozásáért és ellenőrzéséért a nemzeti fejlesztési miniszter;
- a tudománypolitika koordinációjáért a közigazgatási és igazságügyi miniszter;
- a kormányzati tudománypolitikáért az emberi erőforrás miniszter felel.

A kormány a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 30. § (1) bekezdésében meghatározott testületként hozta létre a Tanácsot. A Tanács létrehozásával a közigazgatás különböző területein és egyéb költségvetési intézményeknél innovációval foglalkozó szereplők véleményének összehangolására, a megfelelő szintű döntések meghozatalára nyílt lehetőség.

A Tanács elnöke a Kormány tudománypolitikai koordinációját felelős tagja. A Tanács tagjai a kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért, fejlesztéspolitikáért és kormányzati tudománypolitikáért felelős minisztere, továbbá: Magyar Innovációs Szövetség elnöke, Magyar Rektori Konferencia elnöke, Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke, Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke, OTKA Bizottság elnök, k+f területen kiemelkedő tevékenységet végző vállalkozások vezetői (2 fő).

A titkárság a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumon (KIM) belül állt fel.

¹ A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló 2010. évi XLII. törvény 1.§-a nyomán, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010 (VII.1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Min.fh.r.), majd a 2010. december 4-étől, a módosított Min.fh.r.

2.2. A Nemzeti Kutatási és Innovációs Tanács működésének tapasztalatai

A Tanács olyan egyeztető fórumnak bizonyult, ahol az innováció és kutatás-fejlesztés különböző szereplői közös álláspontot tudtak kialakítani, a kritikus kérdésekre – a sok területről érkező információk birtokában – fel tudták hívni a döntéshozók figyelmét.

A felhalmozott tapasztalatok alapján a Tanács működésének előnyei a következő pontokban foglalhatók össze:

1. Az innováció és kutatás-fejlesztés legfontosabb szereplőit sikerült egy asztalhoz ültetni. Egyszerre voltak jelen a stratégiáért és a forrásokért felelős intézmények, valamint az uniós és hazai költségvetési forrásokat felhasználó szereplők.
2. Az üléseken szembesíteni lehetett az államigazgatás különböző területén működő – kutatás-fejlesztéssel, innovációval foglalkozó - szereplőket az elvárásokkal és feladatokkal.
3. A tanács az államigazgatáson belüli és kívüli szereplők konszenzusos álláspontjára törekedett.

A következő területek ugyanakkor fejlesztésre szorulnak, a Tanács az alábbi pontokban mutatott hiányosságokat:

- A titkárság inkább passzív, mint aktív szerepet vállalt. Nem tudta szűrni az előterjesztéseket, nem volt kellő felhatalmazása, hogy a súlyosabb, nagyobb prioritást élvező kérdéseket vegye előbbre. Nem tudott élő kapcsolatokat kialakítani a Tanácson kívül egyéb intézményi szereplőkkel (a kutatás-fejlesztés és innováció területén).
- Nem volt jól definiálva a bevont szereplők köre és súlya. Nem különült el élesen egymástól a szavazati joggal rendelkező tag, a megfigyelőtől. Nem alakult ki az egyéb, fontos intézményi szereplők becsatornázásának módszere.
- A szereplők köre nem volt teljes körű. A KKV-fejlesztés terület kimaradt, vagy csak nagyon közvetetten volt jelen, a Nemzetgazdasági Minisztérium képviselőjén keresztül.
- A Tanács állásfoglalásokat adott ki, igazi döntési jogköre nem volt. Az állásfoglalások nem mindig érték el a kellő hatást, az érintett szereplők nem érezték sajátjuknak a feladatot.

2.3. A koordinációs testület iránti új igények

Az innovációs és kutatás-fejlesztési programok, források, stratégiák koordinálásra továbbra is szükség van. Alapvetően három ok indokolja a Tanács létrehozását:

1. Egyrészt az intézményrendszer továbbra is széttagolt, eltérő feladatok, eltérő tárcáknál található. A stratégia-alkotóknak és az uniós valamint hazai költségvetési forrásokról döntő intézményi szereplőknek továbbra is formális keretek között kell rendszeresen találkozniuk.
2. Másrészt a következő uniós költségvetési időszakban (2014-2020) a mostaninál is nagyobb hangsúlyt kap az innováció és versenyképesség. A jelenlegi tervezési időszakra jellemző volt az infrastrukturális beruházások túlsúlya, a következő időszakban a fejlesztések innováció-tartalma kap nagyobb szerepet.
3. Harmadrészt a gazdasági növekedés, a versenyképesség javításának legfontosabb eleme az innovációs folyamatok felerősítése hazánkban.

3. A koordinációs tanács létrehozása a Miniszterelnökségen belül

3.1. A felhatalmazás, működés jogszabályi keretei

A Magyar Közlöny 2012. július 2-i számában megjelent a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottságról szóló 140/2012. (VII. 2.) Korm. rendelet és a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság (NFK) létrehozásáról és a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság (NFK) létrehozásával összefüggésben egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1221/2012. (VII. 2.) Korm. határozat. Ezzel egyidejűleg Hatályát veszítette a Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács létrehozásáról szóló 1279/2010. (XII. 15.) Korm. határozat.

A Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács korábbi formájában megszűnt, a feladatok részben a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottsághoz kerültek:

A 140/2012. (VII. 2.) Korm. rendelet szerint „A tudományos kutatással, kutatás-fejlesztéssel és innovációval összefüggő programokat, valamint a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap pályázatait és projektjeit illetően az NFK, illetve a Miniszterelnökség jogosult a szükséges szakmai egyeztetés lefolytatására.”

2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról

29. § (1)⁸² A Kormány a hatáskörébe tartozó jelentős, több minisztérium feladatkörét érintő feladatok összehangolt megoldásának irányítására kormánybizottságot hozhat létre.⁸³

(2)⁸⁴ A kormánybizottság tagjai a feladatkörükben érintett miniszterek. A kormánybizottság ülésére állandó jelleggel meghívott személyek körét, valamint a bizottsági tagok helyettesítésére jogosult állami vezetőket és az állandó meghívottak helyettesítésére jogosult személyeket a kormánybizottságot létrehozó normatív kormányhatározat jelöli ki.

30. § (1)⁸⁵ A Kormány egyéb javaslattevő, véleményező vagy tanácsadói tevékenységet végző testületet hozhat létre. A testület tagjai tevékenységükért tiszteletdíjban részesülhetnek.⁸⁶

(2)⁸⁷ Az (1) bekezdésben meghatározott testület tagjait, valamint az annak ülésére állandó jelleggel meghívott személyek körét a testületet létrehozó normatív kormányhatározat jelöli ki.⁸⁸

30/A. §⁸⁹ (1) Ha a kabinetet, kormánybizottságot létrehozó normatív kormányhatározat ekként rendelkezik, a kabinet, kormánybizottság tagja a miniszterelnök is.

(2) Nem rendelkezik ügydöntő jogkörrel

a) - törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában - a kabinet és a kormánybizottság, valamint

b) a Kormány egyéb javaslattevő, véleményező vagy tanácsadói tevékenységet végző testülete.

A Kormánybizottság véleményezési és javaslattevési jogkörrel bír, továbbá az NFK által tárgyalt és elfogadott előterjesztés közvetlenül benyújtható a Kormány ülésére. Az NFK elnöke a miniszterelnök.

3.2. A Tanács tagjai

A Tanács tagjait illetve a kapcsolódó terület intézményi szereplőit három kategóriába szükséges sorolni:

- szavazati joggal rendelkező tagok;
- szavazati joggal nem rendelkező, megfigyelő tagok;
- az arra felhatalmazott titkárságon keresztül becsatornázott egyéb intézményi szereplők az innováció és kutatás-fejlesztés területéről.

1. Szavazati joggal rendelkező tagok

- kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért,
- fejlesztéspolitikáért, és
- kormányzati tudománypolitikáért felelős tárcáktól államtitkárok

2. Meghívott, szavazati joggal nem rendelkező tagok:

- a Magyar Innovációs Szövetség elnöke,
- a Magyar Rektori Konferencia elnöke,
- a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke,
- a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke,
- az OTKA Bizottság elnöke,
- Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány.

3. Titkárságon keresztül becsatornázott szereplők (TÉT attasé hálózat, Európai Technológiai Hivatal, kutatóintézetek stb.). A titkárság feladata a meghatározó szereplők felkutatása és véleményük megjelenítés a Tanács előtt.

Korábban a kutatás-fejlesztés és innováció területén kiemelkedő tevékenységet végző piaci szereplők közül jelölhetett a Tanács két tagot. Célszerűbb ezzel a kijelöléssel egy érdekképviselői szervet (MGYOSZ) felhatalmazni. A kijelölt vállalkozás képviselője megfigyelői státusszal vehet részt a Tanács ülésein.

3.3. A tanács működési modellje

A Tanácsot célszerű a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság mellett felállítani. Legfontosabb szempontok a működési modellel kapcsolatban:

- konzultációs, döntéselőkészítő és javaslattevési jogkör;
- a Kormánybizottságot ne kösse a Tanács döntésképtelensége.

A javasolt ügyrend:

Jogállás

1. A Tanács működésével összefüggő titkársági feladatokat a Miniszterelnökség szervezetében működő Titkárság (a továbbiakban: Titkárság) látja el.
2. A Tanács a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság mellett működő, innovációs és kutatás-fejlesztési kérdésekben javaslattevési és konzultációs joggal felhatalmazott testület.

Javaslat a feladatok pontos körülhatárolására

3. A Tanács a következő feladatokat látja el:
 - a. a kutatás-fejlesztéssel és az innovációval összefüggő stratégia véleményezése;
 - b. a kutatás-fejlesztés és az innováció finanszírozásának véleményezése;
 - c. a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap felhasználásának és gazdálkodásának véleményezése;
 - d. az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok pénzeszközeinek felhasználásának véleményezése, javaslattevési a pénzügyi források felhasználására;
 - e. a Kormány tudományos kutatással, kutatás-fejlesztéssel és innovációval összefüggő előterjesztéseinek véleményezése;
 - f. javaslatot tesz a Kormány részére a tudományos kutatás, kutatás-fejlesztés és innováció jogszabályi környezetének kialakítására, módosítására,
 - g. közreműködik a közfinanszírozású, tudományos kutatással, kutatás-fejlesztéssel és innovációval kapcsolatos feladatok kormányzati egyeztetésében.

Javaslat a tagságra

4. A Tanács ülésén szavazati joggal vesz részt:
 - a. kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért,

- b. fejlesztéspolitikáért, és
 - c. kormányzati tudománypolitikáért felelős tárcáktól államtitkárok
5. A Tanács ülésén állandó meghívottként vesz részt:
- a. a Magyar Innovációs Szövetség elnöke,
 - b. a Magyar Rektori Konferencia elnöke,
 - c. a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke,
 - d. a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke,
 - e. az OTKA Bizottság elnöke,
 - f. Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány.

Javaslat a Működésre

6. A Tanács ülésein meghívottként, tanácskozási státusszal jelen lehetnek a szakértői munkacsoportok vezetői, valamint részt vesz a Titkárság vezetője vagy munkatársa. A Bizottság ülésére meg kell hívni azt a minisztert, illetőleg azon központi szerv vezetőjét, akinek feladatkörét a tárgyalt napirendi pont közvetlenül érinti. Az elnök az egyes napirendi pontokhoz külső szakértőket is meghívhat.
7. A Tanács a benyújtott előterjesztéseket, dokumentumokat megvitatja. A Tanács üléseinek egyes napirendi pontjaihoz kapcsolódóan határozatok és állásfoglalások hozhatók a felelősök és határidők megjelölésével. Ezek végrehajtása érdekében a Tanács felkérheti az érintett minisztereket a szükséges kormányzati lépések megtételére. A Tanács bármely megvitatott kérdésben a Kormány számára határozati javaslatot fogalmaz meg.

Javaslat szakértői munkacsoportokra és azok feladataira

8. A Tanács üléseinek előkészítésre, a Tanács elé kerülő előterjesztések szakmai véleményezésére és előkészítésére, a szakmai testületekkel való kapcsolattartásra, a tervezett intézkedések előzetes és utólagos hatásvizsgálatára, valamint a Tanács állásfoglalásai, határozatai végrehajtásának figyelemmel kísérésére – a vonatkozó kormányrendelet szerint – szakértői munkacsoportot hozhat létre.
9. A Munkacsoport(ok)
- a. működési rendjét maga alakítja ki, és azt a Tanács hagyja jóvá;
 - b. elnökét és tagjai a Tanács egyetértése mellett az elnök kéri fel és bízta meg;
 - c. a Munkacsoport ülésein részt vesz a Titkárság képviselője, valamint részt vehetnek az elnök és a társelnök által meghívott szakértők;

Javaslat a Titkársági feladatokra

10. A Tanács, valamint a szakértői csoportok titkársági feladatait a Titkárság látja el.

A Titkárság:

- a. a Tanács állásfoglalásait közvetíti a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság felé;
- b. a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság által meghatározott kérdéseket a Tanács elé terjeszti;
- c. előkészíti a Tanács és a Munkacsoportok üléseit;
- d. kiküldi az egyes ülések meghívóit, napirendjeit, előterjesztéseit és egyéb dokumentumait;
- e. koordinálja az ülések napirendi pontjaihoz kapcsolódó előterjesztések, dokumentumok előkészítését;
- f. az előterjesztéseket előzetesen véleményezi, minőségbiztosítja;
- g. az ülésekről emlékeztetőt készít, amelyet annak jóváhagyása után megküld az érintetteknek;
- h. az üléseken elfogadott állásfoglalásokat, határozatokat nyilvántartja és a végrehajtásukhoz szükséges operatív feltételeket biztosítja;
- i. közreműködik a szakértők felkérésében;
- j. kiépíti a kapcsolatot és folyamatosan kapcsolatot tart az innováció és kutatás-fejlesztés területén meghatározó intézményi szereplőkkel;
- k. nyomonköveti a Tanács döntéseit;
- l. a Tanács által meghatározott egyedi témákban jelentéseket, döntés-előkészítő dokumentumokat készít.

3.4. Titkársági feladatok ellátása

A Tanács mellett működő Titkárság a korábbiakban elsősorban ügyintézői feladatokat látott el. Szükséges, hogy a jövőben aktívabb szereplője legyen az innováció és kutatás-fejlesztési feladatok koordinálásában, tartalmi feladatokat is el kell látnia.

Ügyintézői feladatok:

- meghívók kiküldése;
- előterjesztések begyűjtése;
- jegyzőkönyvek elkészítése.

Tartalmi feladatok:

- napirendi pontok összeállítása (milyen témát vegyenek fel egyáltalán az ülés napirendi pontjai közé);
- előterjesztésekből elnök/miniszter felkészítése (kivonatosszerű összefoglaló összeállítása);
- állásfoglalás-javaslat elkészítése az egyes napirendi pontokhoz;
- előterjesztések véleményezése;
- nyomonkövetés mint új elem: állásfoglalások/döntésekről beszámoló a következő ülésen;

- kapcsolattartás a nem tag szereplőkkel;
- egyedi témákban döntés-előkészítő dokumentumok előállítása.

A titkársági feladatokat a Miniszterelnökség látja el. A Miniszterelnökségen belül ki kell jelölni, egy a Tanács mellett működő titkársági feladatok ellátásért felelős személyt.

4. Szükséges lépések

Az Innovációs Tanács felállításához a következő lépésekre van szükség:

	Feladat	Indikatív határidő	Felelős
1.	Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság ügyrendjének véglegesítése	2012. 09. 30.	Miniszterelnökség
2.	Innovációs Tanácsra vonatkozó ügyrendi javaslatok beépítése az NFK ügyrendjébe	2012. 10. 05.	Miniszterelnökség
3.	Döntés a tanács tagjairól, a Tanács elnökének felkérése	2012. 10.10.	Miniszterelnökség, NFK
4.	Az Innovációs Tanács titkársági feladatait koordináló személy kijelölése a Miniszterelnökségen belül, titkárság felállítása.	2012. 10. 10.	Miniszterelnökség